

ARTIKELN | 1 JANUARI 2019

VERDWIJNT CONTANT GELD HELEMAAL?

Auteur: Drs. Antoine van Vlodorp RA CIA CFSA

Beeld: Adobe Stock - Pixabay

Leestijd: 7 min

Contant geld. Wat is het belang ervan? En wat is de rol van Travelex hierin? Dat komt in dit artikel aan bod, evenals de werkzaamheden van de internal auditfunctie van Travelex op het gebied van contant geld en betalingsverkeer.

Regelmatig lezen we in de media dat contant geld gaat verdwijnen. Elke keer gaat het om dezelfde argumenten: betalen met de pinpas is handiger, sneller, veiliger en hygiënischer. Deze ontwikkeling begon bij de horeca, waar men vanuit hygiënisch oogpunt liever niet meer met contant geld in aanraking komt. Veel winkels volgden. Daarnaast is voor banken contant geld geen aantrekkelijke service, want contanten zijn voor banken vooral duur. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat contant geld moet worden vervoerd, geteld en bewaakt. Daarom is contant geld al uit de bankvestigingen verdwenen.

Verdwijnen pinautomaten

Risico's verbonden aan pinautomaten zijn ook hoog. De door plofkraak geteisterde pinautomaten beginnen langzaam maar zeker uit het staatbeeld te verdwijnen. De afgelopen vijf jaar verdwenen in Nederland achthonderd geldautomaten. De grootbanken hebben recentelijk aangekondigd hun geldautomaten onder te brengen bij Geldservice

AUDIT

MAGAZINE

Nederland (GSN) en alleen gebruik te gaan maken van een uniforme pinautomaat, de Bankomat. De verwachting is dat hierdoor de komende jaren een groot aantal pinautomaten gaat verdwijnen. Ook heeft in 2018 een flink aantal Nederlandse gemeenten contant geld uitgebannen. Je kunt daar alleen nog maar met een pinpas betalen voor een paspoort of rijbewijs. Zeer recent is betalen met contant geld voor de trein en in de bus ook niet meer mogelijk.

Meer digitaal minder chartaal

De hiervoor genoemde ontwikkelingen maken duidelijk dat de manier waarop we in Nederland betalen de laatste decennia drastisch is veranderd: meer digitaal en minder chartaal. Nieuwe technologieën maken steeds weer nieuwe betaaloplossingen mogelijk. Verdwijnt contant geld straks helemaal? De Nederlandsche Bank (DNB) waarschuwde onlangs in het rapport *Visie op betalen 2018-2021* voor een complete digitalisering van het betalingsverkeer. Van alle betalingen wordt nog maar 40% gedaan met contant geld. De verwachting is dat dit de komende jaren daalt richting de 20%. Hoewel het aantal contante betalingen afneemt, heeft contant geld nog altijd een rol als betaalmiddel in onze samenleving, vindt DNB. Contant geld zal nooit helemaal verdwijnen en dan niet eens vanwege de grijze economie en haar behoefte aan anonieme betaalmiddelen, maar om de hierna beschreven vijf redenen.

1. Contant geld werkt altijd en overal

Iedereen kan contant geld gebruiken en accepteren. Je hebt er geen bankrekening voor nodig en je bent niet afhankelijk van technologie of een derde partij die de betaling afhandelt. Met bankbiljetten en munten kun je altijd betalen, ook wanneer er storingen zijn. Tevens heeft de helft van de wereldbevolking niet eens bankrekening. Ook in ons land zijn er nog altijd mensen die zijn aangewezen op contant geld, omdat ze, om welke reden dan ook, geen bankrekening hebben of daar niet bij kunnen. Daarnaast zijn er in Nederland mensen die om uiteenlopende redenen niet kunnen of willen betalen met een pinpas. Denk bijvoorbeeld aan daklozen, ongeletterden, visueel of verstandelijk gehandicapten en sommige ouderen. Een aantal van hen heeft vaak moeite met het onthouden van verschillende pincodes en voor deze mensen is contant geld essentieel.

2. Contant geld is veilig en betrouwbaar

In verhouding tot het aantal bankbiljetten dat in omloop is, is het aantal vervalsingen te verwaarlozen. Vergelijk dat eens met de toenemende risico's door cybercriminaliteit, zoals diefstal van creditcardgegevens en identiteitsfraude. Wanneer een digitaal betalingssysteem zoals pinnen of iDEAL wordt aangevallen of uitgeschakeld, is er bij het ontbreken van contant geld geen betaalmiddel om op terug te vallen. Dit kan een hele samenleving ontwrichten. Contant geld geeft de zekerheid dat een betaling kan plaatsvinden, ook als andere betaalmiddelen niet geaccepteerd worden of betaalapparatuur niet werkt.

Een ander punt is onze privacy: als álle transacties digitaal zijn en dus álles te volgen is, in hoeverre komt dan de privacy in het geding? Contant geld is een veilig betaalmiddel en anoniem.

3. Contant geld is efficiënt

Wereldwijd wordt er nog altijd het meest met contant geld betaald. Hoe efficiënt een contante betaling is verschilt per land, maar per saldo is contant geld de meest efficiënte oplossing voor kleine betalingen. En dat zijn nu net het merendeel van alle betalingen. Door innovatie is de efficiëntie van contant geld verbeterd, zoals de geautomatiseerde controle op echtheid van biljetten, het geautomatiseerd tellen van biljetten en de slimme geldautomaten die op afstand worden beheerd. Bankbiljetten zijn ook steeds veiliger en duurzamer. Tegelijk proberen wetgevers, samen met de financiële wereld, de efficiency van girale betalingen op hetzelfde niveau te brengen als contant geld. Die concurrentie tussen beide betaalmethodieken is goed. Het zorgt ervoor dat zowel contant als giraal geld zich blijven ontwikkelen.

4. Contant geld verbindt mensen

Contant geld is waarschijnlijk het enige betaalmiddel dat in de hele wereld wordt gebruikt. Het draagt bij aan sociale cohesie: ongeacht de sociale klasse, leeftijd of afkomst, iedereen gebruikt biljetten en munten. Landen gebruiken hun bankbiljetten om hun leiders of nationale erfgoed te promoten. Contant geld is daarmee een uiting van identiteit en soevereiniteit.

5. Contant geld, ook voor organisaties

Contant geld wordt niet alleen door particulieren gebruikt, maar ook door organisaties. Denk aan organisaties waarvan medewerkers veel reizen naar landen met een sterke focus op contante betalingen, zoals Afrika, Azië en Zuid- en Midden-Amerika. Ook de meeste rederijen die internationaal varen hebben contant geld aan boord, om in de vele havens die ze aandoen inkopen te kunnen doen. Ten slotte maken internationale artiesten en bands nog frequent gebruik van contant geld om bij concerten en optredens lokale kosten te kunnen voldoen.

AUDIT

MAGAZINE

Travelex

Travelex is de specialist en marktleider op het gebied van vreemde valuta en is, zoals mag worden verwacht van een financiële instelling, georganiseerd conform het three-lines-of-defense model. De eerste lijn bestaat naast de business, die eigenaar is van de processen, risico's en beheersmaatregelen, ook uit een verbijzonderde interne controle functie, retail operations. Retail operations voert namens de directie op basis van een risicogebaseerde planning controles uit op alle vestigingen van Travelex. Zij maken gebruik van een uitgebreid standaard controleprogramma. Het controleprogramma richt zich op zes risicogebieden: de bescherming van klanten en personeel, de bescherming van activa (geldvoorraad), naleving van wet- en regelgeving, bescherming van het merk Travelex, de naleving van de vereisten voor gezondheid en veiligheid, en het voltooien van verplichte (compliance) trainingsmodules.

De tweede lijn bestaat uit de afdelingen compliance en risicomanagement met vertegenwoordigers in alle landen waar Travelex actief is. De derde lijn is de internal auditfunctie: Group Internal Audit (GIA).

Group Internal Audit Travelex

Group Internal Audit (GIA) bestaat uit 22 internal auditprofessionals. Travelex is een wereldwijde organisatie met verschillende internationale toezichthouders, die in bepaalde landen eisen stellen aan de aanwezigheid van een in-country internal auditor. Daarom werkt GIA vanuit acht landen in vier werelddelen. Het managementteam van GIA is samengesteld uit zes mensen: de global director en vijf hoofden internal audit (HIA's). Deze HIA's hebben verschillende aandachtsgebieden:

AUDIT

MAGAZINE

- Drie HIA's hebben een geografische focus en hebben de wereldwijde activiteiten van Travelex onderling verdeeld.
- Eén HIA is samen met twee IT-auditors verantwoordelijk voor de audits van het IT-bedrijf van Travelex (information security and cyber security). De IT-auditors participeren daarnaast in de geïntegreerde audits van processen en entiteiten.
- Eén HIA voor projects & emerging risks assurance.

Specialist en marktleider

Travelex is de specialist en marktleider op het gebied van vreemde valuta. Jaarlijks helpt Travelex 37 miljoen reizigers en verwerkt gemiddeld 70 miljoen transacties. Dit doet Travelex met meer dan 8900 werknemers verspreid over ruim 1500 vestigingen en ruim 1300 geldautomaten in 27 landen. De vestigingen bevinden zich vooral op luchthavens, treinstations en toeristische binnensteden. Travelex is opgericht in 1976 in het Verenigd Koninkrijk. Het hoofdkantoor bevindt zich in Londen. GWK Travelex, 100% dochter van Travelex Ltd., is een Nederlandse financiële instelling met een Wft-vergunning (Wet op het financieel toezicht). De onderneming is opgericht op 24 januari 1868. In 2018 is het 150-jarig bestaan gevierd.

Rol GIA en contant geld/betalingsverkeer

Gezien de aard van de activiteiten (wisseltransacties en internationaal betalingsverkeer) kent Travelex een hoog inherent risico op betrokkenheid bij het faciliteren van financieel-economische criminaliteit. Hierbij richten we ons vooral op de beheersmaatregelen ter voorkoming van witwassen van crimineel geld door onze klanten, financiering van terrorisme (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme – Wwft) en het overtreden van de vereisten van de sanctiewet (Sw) bij versturen van geld naar het buitenland. In 2019 krijgt de implementatie van de vijfde EU anti-money laundering directive (AMLD 5) extra aandacht.

Afhankelijk

Travelex is vanwege haar dienstverlening wereldwijd sterk afhankelijk van haar partners en leveranciers om haar klanten van dienst te kunnen zijn. Belangrijk voor contant geld is de afhankelijkheid van geldtransporteurs die het contante geld leveren aan onze vestigingen, geldautomaten en zakelijke klanten. Door afname van het gebruik van contant geld komen de geldtransporteurs financieel in de problemen, zoals recent bleek bij SecurCash. GIA besteedt daarom nadrukkelijk aandacht bij haar audits aan de risico's verbonden aan het gebruikmaken van partners en leveranciers. Hierbij valt te denken aan het testen van de beheersmaatregelen rondom contract- en SLA-management, de monitoring van de kwaliteit van de ingehuurde dienstverlener en back-up plans indien de dienstverlening door de leverancier (onverwacht) ophoudt.

De afgelopen vijf jaar verdwenen in Nederland achthonderd geldautomaten

Overige belangrijke auditonderwerpen GIA

Omdat de markt voor contact geld afneemt, krijgt giraal internationaal betalingsverkeer een dominantere plek in de Travelex-strategie. Dit betekent dat de aandacht van GIA verschuift naar een aantal andere belangrijke aandachtsgebieden, namelijk:

- *Technologische vernieuwing van het internationale betalingsverkeer* – Travelex investeert veel in technologische vernieuwing van het internationale betalingsverkeer. Deze vernieuwing wordt gerealiseerd door programma's en projecten. GIA wil zekerheid kunnen verstrekken over de beheersing van de risico's van de technologische vernieuwing binnen de organisatie door het auditen van deze programma's en projecten. Daarom heeft GIA besloten een MT-lid verantwoordelijk te maken voor project & emerging risk assurance.
- *Nieuwe wet- en regelgeving in het betalingsverkeer* – Voor de komende jaren wordt met name effect verwacht van

AUDIT

MAGAZINE

de payment services directive 2 (PSD2) en vijfde EU anti-money laundering directive (AMLD 5). De invoering van de PSD2, de nieuwe Europese regels voor betaaldiensten, is een grote verandering die invloed zal hebben op hoe we betalen. Niet-financiële instellingen, zoals Apple, Google of nog onbekende startups, kunnen met de nieuwe regels makkelijker zelf betaaldiensten aanbieden.

- **Cyberweerbaarheid van Travelex** – De toenemende afhankelijkheid van digitale systemen maakt Travelex kwetsbaar voor cyberaanvallen. Deze aanvallen worden steeds geavanceerder en kunnen verschillende doelen hebben, zoals het verstoren van systemen of het stelen van vertrouwelijke informatie en geld. Vanwege de toenemende beschikbaarheid van klanten- en transactiedata nemen de risico's rondom de bescherming van privacy van klanten toe. Dit betekent dat GIA ook nadrukkelijk de naleving van de AVG beoordeelt.

Kortom, 2019 wordt opnieuw een interessant jaar voor de ontwikkeling van het gebruik van contant geld en voor Travelex in het bijzonder.

Bronnen

- https://www.dnb.nl/binaries/DNB_Visie-op-Betalen_tcm46-376439.pdf
- <https://www.securcash.com/blog/blog-waarom-contant-geld-niet-verdwijnt>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/GWK_Travelex

Over

Antoine van Vlodorp is hoofd internal audit Europe & Midden Oosten bij Travelex en secretaris van het bestuur van IIA Nederland.

Tags: digitalisering

Bron url: <https://auditmagazine.nl/artikelen/verdwijnt-contant-geld-helemaal/>